

[Ämbetsverkets] riskhanteringspolitik

1 Tillämpningsområde

[Ämbetsverkets] riskhanteringspolitik som presenteras i detta dokument är avsett för alla som arbetar på ett ämbetsverk. [+ ämbetsverksspecifika specifikationer, eventuella organisations- och uppgiftsbegränsningar samt eventuell tillämpning i statsförvaltningens ämbetsverk som nämns vid ministerief].

Riskhantering utgör en del av ämbetsverkets ledningssystem och beredning av ärenden. Den omfattar all verksamhet, såväl den egna som den som organisationen svarar för med stöd av lagstiftning, avtal eller andra skyldigheter.

2 Rättsgrund och övriga föreskrifter och anvisningar

Riskhanteringen är en del av den interna kontrollen och hör till varje statligt ämbetsverks lagstadgade uppgift. I 24 b § i lagen om statsbudgeten (423/1988) förskrivs om anordnade av intern kontroll. I 69 och 69 b § i förordningen om statsbudgeten (1243/1992) anges noggrannare bestämmelser om intern kontroll och riskhantering.

Mer information om författningarna i bilaga 1.

Övriga dokument som preciserar riskhantering

[I denna punkt eller i bilagan anges övriga handlingar som fastställer ämbetsverkets riskhantering och ämbetsverkets riskhanteringspolitikens kontaktytor och begränsningar till dessa. Dessa kan t.ex. vara nationella författningar eller EU:s rättsakter, bestämmelser baserade på internationella avtal, arbetsordningar, ekonomistadgar, principer för riskhantering som ansluter till förvaltningen av statens förmögenhet och ansvarsområden, anvisningar för informationssäkerhet (t.ex. VAHTIs anvisningar), arbetarskyddets handböcker om riskhantering, särskilda handlingar om riskhantering enligt bransch.]

3 Centrala begrepp inom riskhantering

I det följande presenteras definitioner på de väsentligaste begreppen inom riskhantering. En mer omfattande förteckning över begreppen finns i bilaga 2. *[Ämbetsverket kan välja att presentera begreppen här eller att hänvisa till bilagan. Därutöver kan hänvisas till ett andra definitionsdokument eller standarder.]*

En risk avser hur säkerheten inverkar på målen, avvikelse från det förväntade. Effekten kan vara positiv eller negativ i jämförelse med den förväntade.

Riskhantering avser samordnad verksamhet enligt vilken organisationen leds och riskerna styrs. Det är en systematisk och kontinuerlig verksamhet med vars hjälp risker identifieras, analyseras, bedöms, hanteras och uppföljs.

I **riskhanteringspolitiken** ingår principer och mål relaterade till organisationens riskhantering

Riskhanteringsprocessen är ett förfarande för att bedöma (identifiera, analysera, uppskatta betydelsen), hantera och följa upp risker samt för kommunikation om risker.

Riskhanteringsplanen är ett dokument med uppgifter om risker och för dessa angivna åtgärder, ansvar och uppställda mål för tidtabeller, rapportering och uppföljning.

4 Mål för riskhanteringen

[Ämbetsverket kan ändra texten och ange mål för riskhanteringen utifrån sin egen verksamhet och egna mål.]

Med hjälp av riskhanteringen säkerställer man att målen nås, att verksamheten fortgår ostört och säkert och att verksamhetsförutsättningarna kvarstår.

Målet för riskhanteringen är att stödja proaktiv ledning. Detta främjar att man i större utsträckning når de mål som uppställts i strategier och resultatavtal och ökar sannolikheten för att föreskrivna och fastställda uppgifter utförs. Riskhanteringen förbättrar även identifieringen av nya åtgärdsalternativ.

Målet för riskhanteringen är att stärka en god praxis inom ledning och hantering och skapa en trovärdig grund för beslutsfattande, planering och den operativa verksamheten. Riskhantering förutsätter fungerande ledningsstrukturer och ledningsarrangemang genom vilka förfarandena integreras i verksamheten för riskhantering. Riskhantering utgör en väsentlig del av resultatstyrning och resultatledning och av verksamheten och ekonomiska processer, projekt och utförande av daglig verksamhet.

Riskhanteringens syfte är att säkerställa lagligheten och resultaten i ekonomin och verksamheten, trygga tillgångar och egendom samt de riktiga och tillräckliga uppgifter om ekonomi och verksamheten som ledningen och den externa styrningen förutsätter.

Riskhanteringens syfte är att säkerställa att viljan att ta risker och beslutsfattandet om kvarstående risker är medvetet och att [ämbetsverket] inte har icke hanterbara risker som riktas mot [ämbetsverkets] verksamhet, personal, verksamhetsmiljö, egendom, organisationssäkerhet eller realisering av överenskommelser med kunder och andra intressenter.

5 Riskhanteringens principer

[Ämbetsverket kan ändra texten och ange principer för riskhanteringen utifrån sin egen verksamhet och egna mål.]

[Ämbetsverkets] riskhantering utgör en del av hela statsförvaltningens riskhantering. Ämbetsverken producerar även tjänster för andra ämbetsverk och samarbetar inbördes och inom nätverk. I samband med beslut om riskhantering och fastställande av åtgärder beaktas det faktum att dessa kan inverka på andra ämbetsverk.

Riskhanteringen ger mervärde genom att den hjälper till att lyckas. Riskhanteringen gör det lättare att nå målen och förbättrar den utveckling av verksamhetsnivån som kan observeras och mätas. Den utgör en del av ämbetsverkets dagliga verksamhet och berör hela personalen. Riskhanteringen underlättar den dagliga verksamheten, säkerheten och iakttagandet av de krav som föreskrivs i lagar och av myndigheter. Riskhanteringen kan även främja projekthantering, effektiviteten av verksamheten och förvaltningssättet samt hantering av hot i anknytning till den offentliga bilden.

Riskhanteringen är en väsentlig del av ledarskap. Identifiering och hantering av risker är proaktiv ledning. Riskhanteringen är den del av ledningens ansvar och utgör en väsentlig del av planeringen och uppföljningen av processer, projekt och operativ verksamhet samt beslutsfattande i anknytning till dessa. För att riskhanteringen ska lyckas krävs det att ledningen förbinder sig på ett synligt sätt.

Ledningens exempel är grunden till en välfungerande förvaltning och för att hela organisationen förbinder sig till riskhantering.

Riskhanteringen är en del av beslutsfattandet. En riskmedveten kultur främjas i allt beslutsfattande. Riskhanteringen beaktar osäkerhet, dess egenskap och hanteringsmöjligheter. Detta gör det lättare för beslutsfattarna att vara förutseende och göra medvetna val, ordna ärenden i prioritetsordning och särskilja alternativa förfaranden. Genom riskhanteringsens metoder hanteras faktorer som hotar verksamheten, men även nya möjligheter utnyttjas.

Riskhanteringen är systematisk, strukturerad och aktuell. En riskhanteringsens handlingsmodell som är systematisk, strukturerad och aktuell förbättrar effektiviteten och verksamhetens uniformitet. Till detta hör som en väsentlig del även åtgärderna för att hantera riskerna.

Riskhanteringen är transparent, heltäckande och den grundar sig på bästa möjliga befintliga information. Med tanke på en lyckad riskhantering är det viktigt att beslutsfattare på olika nivåer, sakkunniga och intressenter inkluderas på ett ändamålsenligt sätt i riskhanteringsarbetet.

Riskhanteringen reagerar på förändringar och är kontinuerlig utveckling. Med hjälp av riskhantering upptäcks förändringarna och på dessa kan man reagera utan dröjsmål. Riskhanteringen är delaktig i organisationens verksamhet i utvecklingen av dess olika delområden. En fungerande och transparent riskhantering framhävs i synnerhet i samband med förändringar när nya handlingsmodeller utvecklas och gamla slopas.

Riskhanteringen sker efter organisationens behov. I samband med ordnande av riskhantering beaktas organisationens struktur och verksamhetens kvalitet, omfattning och mångformighet. Ordandet av riskhanteringen sammanförs med den interna och externa handlingsmiljön och i enlighet med riskerna.

Riskhanteringen omfattar även samarbetspartnerns verksamhet. I fråga om tjänster som upphandlas från utomstående, ligger helhetsansvaret och kontrollansvaret hos ämbetsverket. En tillräcklig nivå på ordnandet av riskhantering ska säkerställas genom avtal.

6 Ansvar i samband med riskhantering

Här presenteras hur ansvar och roller inom riskhantering har fastställts [*på ämbetsverket*]. Det är viktigt att var och en anammar sitt eget ansvar och dess karaktär som en del av riskhanteringshelheten. [*Om ansvaren inte ingår i riskhanteringspolitiken, görs följande tillägg: Ansvar i samband med riskhantering nämns...*].

Om ansvaren i samband med riskhantering beslutar [*den aktör som det enligt förordningar och arbetsordningen tillhör*].

[*Ämbetsverkets högsta ledning, fastställs enligt befattning (vid ministeriet kanslichef/vid ämbetena chef för ämbetet)*] ansvarar för ordnandet av intern kontroll och riskhantering, befäster riskhanteringspolitiken samt godkänner utlåtandet om utvärdering och bekräftelse gällande den interna kontrollen. Praktiska uppgifter kan delegeras inom organisationen, men ansvaret ligger hos ledningen. Ledningen stödjer att en ansvarsfull riskhanteringskultur uppstår och vidare utvecklas samt kontrollerar att riskhantering beaktas i strategiprocesser och i resultatstyrning.

Ledningsgrupperna: Riskhantering utgör en del av styrnings- och ledningssystemet och arbetet inom ledningsgrupper på alla organisationsnivåer. Ämbetets högsta ledningsgrupp [*fastställs här specificerat efter ämbetsverk*] behandlar risker och åtgärder för riskhantering på ämbetsverksnivå.

Direktörer och chefer har ansvar för riskhanteringen och genomförandet av den på sin egen organisationsenhet [avdelning, enhet, verksamhet, grupp, ansvarsområde], identifierar risker som anknyter till deras egen organisationsenhet och informerar och rapporterar vidare om dessa på ett adekvat sätt.

Innehavaren av projektet, projektchefen, arbetsgruppens ledare har ansvar för riskhanteringen som en del av projekt-/arbetsgruppförvaltning. Till riskhanteringen i projekt och arbetsgrupper hör identifiering, analys, behandling och rapportering om risker som i synnerhet anknyter till genomförande av arbete och uppfyllande av mål. I samband med riskhanteringen av dessa ska man även beakta eventuella nya risker som ingår i det slutresultat man strävar efter.

Personalen uppskattar och identifierar eventuella risker som gäller deras eget arbete och informerar om dessa och om avvikelser till sin chef [*annan som saken gäller, specifikt för varje ämbetsverk*]. Personalen ska fästa uppmärksamhet på gällande anvisningar och bestämmelser. Ledningen ska försäkra sig om att hela personalen vet om dessa och att vägledningen och utbildningen har varit tillräckliga.

Ansvarig(a) person(er) för riskhantering / samordnare / sakkunnig(a) / grupp(er): [*Ämbetsverkets*] ansvariga person för riskhantering är [*befattning eller annan specifikation*] / *har föreskrivits i [dokumentet]*. Personen ansvarar för kontrollen av riskhanteringsläget, samordningen av riskhanteringen och förenhetligandet av förfarandena, stödjande av riskhanteringsprocesser samt utvecklingen av förfaranden inom riskhanteringen.

[*Följande enligt ämbetsverkets behov:* Som stöd för den ansvariga personen finns samordnings/samarbetsgruppen för riskhantering [*en redan befintlig grupp kan ges uppgiften om riskhantering*]. I gruppen ingår personer som utsetts av [*organisationenheterna*] och som väl känner till verksamheten. Gruppen fungerar som en grupp för beredning av riskhanteringsprocesser och som stöd för utveckling av riskhantering. Tack vare gruppen kan riskhanteringen utföras med hjälp av sakkunskap och synpunkter som omfattar hela ämbetsverket.]

[*Vid behov: Ministeriets roll och ansvar i fråga om styrningen av riskhanteringen inom förvaltningen:* Inom förvaltningen ansvarar ministeriet i fråga om riskhantering för [*nödvändiga bedömningar och frågor, ansvar och utförande, bland annat styrningsprocessen till vilken hör*].]

Intern granskning redogör för ledningen om den interna kontrollens och riskhanteringsens ändamålsenlighet och tillräcklighet. Intern granskning bedömer hur väl dessa fungerar och deras effektivitet och stödjer som sakkunnig genomförandet av en systematisk riskhantering på organisationens alla nivåer. Den interna revisionen är inte ansvarig för ordnande och genomförande av riskhantering.

7 Riskhanteringsprocessen

[*Ämbetsverkets*] riskhanteringsprocess i praktiken har beskrivits [*i bilaga 4 / separat beskrivning*].

Riskhantering är en del av [*ämbetsverkets styrsystem / ledningssystem / ledning / verksamhet*]. Riskhanteringsens centrala skeden ingår i den årliga planeringen och uppföljningen och de anknyter till [*här antecknas nödvändiga processer*]. Helhetsbedömningen av riskerna, dvs. en kartläggning av hela ämbetsverkets viktigaste områden eller en uppdatering av dem görs [*varje år...*].

8 Bedömning och utveckling av riskhantering

[Ämbetsverkets] riskhantering uppföljs och bedöms regelbundet [*här beskrivs hur, t.ex. i ledningsgruppen och hur ofta, samt vad den interna granskningen gör för att säkerställa att den interna kontrollen och riskhanteringen är ändamålsenlig och tillräcklig*]. Utifrån bedömningsresultaten bestäms utvecklingsobjekten [*och behandlingen av dem/bekräftelse av högsta ledningen*]. I verksamhetsberättelsen nämns resultatet av bedömningen samt de viktigaste utvecklingsobjekten i utlåtandet om utvärdering och försäkran om intern kontroll.

9 Ikraftträdande och namnteckningar

10 Bilagor

[Här anges bilagorna till ämbetsverkets riskhanteringspolitik]